

IS 301 1/2563

พฤติกรรมการใช้ "สื่อสังคมออนไลน์" ด้านการรู้เท่าทันสื่อของผู้ใช้เยาวชน

คณะผู้จัดทำ

นายชัยพงศ์ นามรักษ์	รหัสนิสิต	61101010310
นางสาวฐิตวันต์ อุกยานานนท์	รหัสนิสิต	61101010312
นางสาวณัฏฐณิชา กล้าพินาย	รหัสนิสิต	61101010313
นายณัฐชนน ลินะบรรจง	รหัสนิสิต	61101010314
นางสาวธนิยธรรม ศรีแก้ว	รหัสนิสิต	61101010320
นางสาวนุชนารถ ฤทธิรอด	รหัสนิสิต	61101010323
นางสาวสุรียพร ชาติมนตรี	รหัสนิสิต	61101010338
นายคามิน นามวิชา	รหัสนิสิต	61101010725
นางสาวณัฏฐณิชา แสงนุ่น	รหัสนิสิต	61101010727
นางสาวกชวดี ควรสนอง	รหัสนิสิต	61101010732

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร

ที่มาและความสำคัญปัญหา

ในชีวิตประจำวันการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าผลิตภัณฑ์ บริการต่าง ๆ ตลอดจนความเชื่อค่านิยม ทั้งด้านการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปส่งผลให้ข้อมูลมีความแตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดความขัดแย้ง ดังนั้นควรต้องมีความสามารถในการไตร่ตรอง วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลเหล่านั้นอย่างถูกต้องผู้ที่รู้เท่าทันสื่อจะมีทางเลือกมากขึ้นในการบริโภคสื่อ และถือเป็นการป้องกันตนเองต่อภัยอันตรายอันเกิดขึ้นจากสื่อสังคมออนไลน์เช่น ไม่เชื่อโฆษณา ที่มีเนื้อหาเกินความเป็นจริง

คณะผู้จัดทำจึงมองเห็นความสำคัญในด้านการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนโดยศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีสติรอบคอบและไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้ผ่านการคัดกรองหรือเป็นข้อมูลหลอกลวงจากสื่อสังคมออนไลน์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลวิเคราะห์จากวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความรู้ไม่เท่าทันสื่อในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ใช้เยาวชนซึ่งสามารถเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมในการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจมีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการในการใช้งานสื่ออย่างมีจรรยาบรรณและถูกรับผิดชอบเป็นเหยื่อจากสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่กลุ่มผู้วิจัยให้เป็นบุคคลผู้ที่มีทักษะ ความสามารถและแสดงศักยภาพของตนเองในการทำงานได้อย่างเต็มที่

ขอบเขต

- ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า มุ่งเน้นศึกษาความรู้เท่าทันจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน
- ขอบเขตด้านเนื้อหา มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ใช้เยาวชน โดยการศึกษาจะใช้สื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้
  - ประเภทเครือข่ายสังคม (Social Networks) คือ เครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ตที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เช่น Facebook, Instagram, Line
  - ประเภทบริการวิดีโอออนไลน์ (Online Video) คือ เครือข่ายสังคมที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น YouTube
  - ประเภทแหล่งข้อมูลความรู้ (Wikis) คือ เครือข่ายสังคมที่มีลักษณะเป็นแหล่งข้อมูล หรือความรู้ซึ่งผู้เขียนส่วนใหญ่อาจเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านต่าง ๆ เช่น Wikipedia, Google
- ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจประชากร คือ เยาวชน ช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปีบริบูรณ์ ในระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญา ระดับปริญญา/กำลังศึกษาปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี เป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 108 คน

- ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น คือ สื่อสังคมออนไลน์, ระดับการศึกษา, เพศ ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ทักษะการรู้เท่าทันการใช้สื่อสังคมออนไลน์

- ขอบเขตด้านระยะเวลา ช่วงเดือนกันยายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ใช้เยาวชน
- เพื่อวัดระดับการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ใช้เยาวชน

วิธีการดำเนินงาน

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ดำเนินการดังนี้

- ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชน อายุตั้งแต่ 18 -25 ปีบริบูรณ์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 108 คน

- ประเภทของข้อมูล
  - ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยอาศัยเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการรวบรวม
  - ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากแหล่งที่สามารถอ้างอิงได้และมีความน่าเชื่อถือ
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบโดยแบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์จำนวน 20 ข้อ โดยคิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ยร้อยละจากข้อที่ตอบถูก
- การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายและเรื่องที่วิจัยจากเว็บไซต์ และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่งแบบสอบถามด้วยตนเองทางออนไลน์จำนวน 108 ฉบับ

- การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
  - ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
  - วิเคราะห์ค่าตอบจากแบบสอบถามที่ได้แล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละในแต่ละส่วน
  - เกณฑ์การให้คะแนน ทั้ง 3 ตอนหลังจากวิเคราะห์ค่าตอบได้นำมาหาค่าร้อยละในแต่ละส่วน
  - นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์สรุปผล และหาวิจัยที่สอดคล้องสนับสนุน การเปรียบเทียบเกณฑ์โดยมีทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน แบ่งระดับออกเป็น 3 ระดับ **เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้**

คะแนน 1-9 ระดับพอใช้

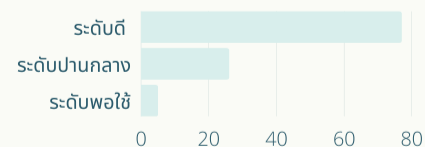
คะแนน 10-15 ระดับปานกลาง

คะแนน 16-20 ระดับดี

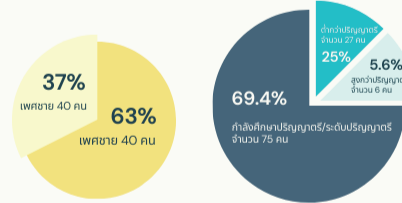
สรุปผล

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน ช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปีบริบูรณ์ จำนวน 108 คน ส่วนมากใช้โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ตโฟนในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด ซึ่งสื่อสังคมที่เข้าใช้มากที่สุดคือ Instagram รองลงมา คือ Line โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแสวงหาความบันเทิงผ่อนคลายในช่วงเวลา 20.01-24.00 น.และมีระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 3-5 ชั่วโมงมากที่สุด จากผลการวัดระดับความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า

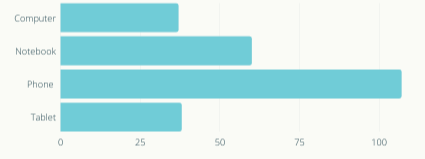
ผลการวิเคราะห์

- สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

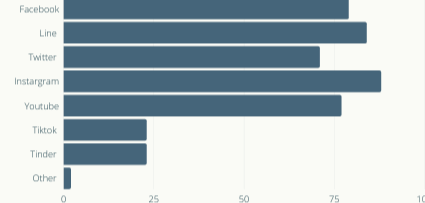

- พฤติกรรมการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

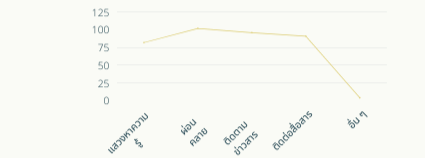
- ผู้ใช้อุปกรณ์สื่อสารในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้มากกว่า 1 ข้อ

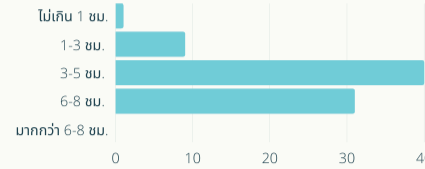
- สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้งานบ่อยได้มากกว่า 1 ข้อ

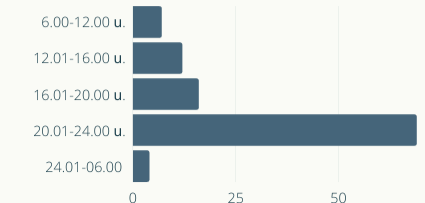
- วัดจุดประสงค์หลักที่เข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้มากกว่า 1 ข้อ

- ใช้เวลากับสื่อสังคมออนไลน์ เฉลี่ยวันละกี่ชั่วโมง

- ช่วงเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด

อภิปราย

จากผลการวิจัยพบว่าเยาวชน ช่วงอายุ 18-25 ปีบริบูรณ์มีพฤติกรรมการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์โดยใช้โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ตโฟนในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ตามช่วงเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจวัน กองราช (2554) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในช่วงเวลาและสื่อนิยม ชอรวทวาศ (2558) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สมาร์ตโฟนของนักศึกษา พบว่าเหตุผลที่เลือกใช้สมาร์ตโฟนเพราะมีราคาที่หลากหลายให้เลือกซื้อ รวมไปถึงคุณสมบัติของสมาร์ตโฟนสามารถรองรับฟังก์ชันการทำงานได้อย่างหลากหลายและพกพาสะดวกต่อการใช้งาน จากผลการวิจัยในการบริโภคข่าวสาร พบว่า เยาวชนมีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบเดิมบ่อยลง แต่เริ่มเปิดรับข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็่มากขึ้นทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของเยาวชนรุ่นใหม่ในการเปิดรับสื่อซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของ Global Digital 2019 ที่พบว่า ประชากรโลกมากกว่าร้อยละ 50 เข้าถึงอินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสังคมออนไลน์ และเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตกับโทรศัพท์มือถือเป็นหลัก นอกจากนี้บุคคลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการรู้เท่าทันสื่อที่ขาดความรอบคอบ เนื่องจากอ่านเนื้อหาไม่ครบถ้วนทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งขึ้นขาดการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลอื่นเพิ่มเติมรวมไปถึงการส่งต่อข้อมูลเหล่านั้นโดยไม่ผ่านกลั่นกรองไปยังบุคคลอื่นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สกุลศรี ศรีสารณ (2552) และพบว่ากลุ่มเยาวชนมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิงมากที่สุด

ในการค้นหาข้อมูลหรือดาวน์โหลดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิง เช่น รูปภาพ เพลง ภาพยนตร์ ข่าวบันเทิง เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลลักษณ์ อินทร์เอก (2560) ซึ่งใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสนทนากับบุคคลอื่นเป็นส่วนใหญ่ รวมไปถึงการดาวน์โหลด และแบ่งปันข้อมูลสู่สาธารณะ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชนิกร บุญกลิ่น (2556) ที่ทั้งระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มเยาวชนส่วนมากใช้เวลามากกว่า 4 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ วงศ์โสหา; และคนอื่น ๆ (2563) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตจากคอมพิวเตอร์ 1-3 ครั้ง/วัน แต่ละครั้งใช้เวลามากกว่า 4 ชั่วโมง

ในด้านความรู้ความเข้าใจการใช้อสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับดีเนื่องจากผลชีวิตออกมาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเยาวชนสามารถวิเคราะห์ แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นของสื่อได้ รวมไปถึงการนำสื่อไปใช้ประโยชน์ในทางที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2562) พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง เพราะอาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่

และเข้าใจสื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Strasburger, Wilson and Jordan (2009) พบว่า การใช้วัตรกรรมสมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือในการสอนช่วยสร้างแรงจูงใจความน่าสนใจในการเรียนรู้ และมีความเหมาะสมกับนิสิตในระดับอุดมศึกษา

กลุ่มเยาวชนส่วนมากที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้อสื่อสังคมออนไลน์เนื่องจาก มีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ และการรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยภา อัครศรีวร นากาโอะ และกฤษฎิก แสนทวี (2562) พบว่า องค์ประกอบการรู้เท่าทันข้อมูล และสื่อดิจิทัล เรื่องควรศึกษาวิธีป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้า และการเปิดรับข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ การเข้าใจถึงสิทธิของตนเองในการใช้อสื่อออนไลน์ และการโพสต์ข้อความอย่างรับผิดชอบ เช่น ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

3.ผลของการวัดระดับการรู้เท่าทันสื่อ

